

Komentarji Zveze slovenskih častnikov na Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o obrambi (EVA 2020-1911-0009)

1. Uvod

Zveza slovenskih častnikov (ZSČ) je organizacija posebnega družbenega pomena, ki deluje v javnem interesu na področju obrambe. Povezuje združenja, ki v svojih vrstah združujejo vojaške častnike, podčastnike in vojake ter druge strokovnjake s področja obrambe, zaščite in varnosti. Združenja ZSČ s svojim delovanjem prispevajo k popularizaciji vojaških in drugih obrambno-varnostnih poklicev ter k obrambni in zaščitni pripravljenosti Republike Slovenije ter si posebej prizadevajo za krepitev domoljubja, pomoči in solidarnosti.

ZSČ je v lanskem letu kot prostovoljna, samostojna, stanovska, interesna in strokovna zveza društev praznovala 25-letnico delovanja v samostojni Republiki Sloveniji. To pomeni, da je bila aktivni sopotnik sprememb na obrambno-vojaškem področju v Sloveniji. Članstvo v društvih ZSČ pretežno sestavljajo bivši pripadniki stalne in rezervne sestave Teritorialne obrambe Slovenije in Slovenske vojske, med njimi tudi veliko število nekoč vodilnih častnikov in generalov. Navedeni poznajo življenje in delo v vojaški organizaciji in lahko ravno zaradi izkušenj ter tudi neobremenjenega pogleda "od zunaj" prispevajo k pripravi vzdržnih normativnih ali drugih rešitev. Kot zainteresirana strokovna javnost ter stanovska organizacija je ZSČ do sedaj aktivno sodelovala tudi pri pripravi in spremembah obrambne zakonodaje. Nazadnje pri pripravi sprememb prenove Zakona o obrambi in Zakona o službi v Slovenski vojski v letih 2016 do 2018. Pri tem je v maju 2016 ZSČ skladno s povabilom MORS pripravila predlog več kot sedemdeset sprememb in dopolnil Zakona o obrambi v amandmajski obliki z obrazložitvami.

Na spletnem portalu E-demokracija je od 26. junija 2020 objavljen ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OBRAMBI (EVA 2020-1911-0009), ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela 24. junija 2020. Istočasno je določeno, da se komentar lahko odda do 23. 7. 2020.

2. Komentarji Zveze slovenskih častnikov

V ZSČ izražamo zadovoljstvo, da je MORS prepoznalo nujnost sprememb ZObr in se lotilo dveh od perečih problemov, ki se nanašajo predvsem na pogoje dela poklicnih in pogodbenih vojakov.

Kljub navedenemu, pa je treba ponovno opozoriti, da Slovenska vojska ne bo bistveno boljša, pa naj dobi še tako dobro opremo, če se ne uredijo vsa »pravila igre« in druge odprte normativne ter organizacijske zadeve, ki jih obravnava ZObr. Slovenska država je letos obeležila 29-letnico njenega obstoja, njen zakon o obrambi pa šteje 26. leto veljave in je zastarel, kljub v tem času sprejetim petih paketov zakonskih sprememb in

dopolnitev. To kaže na zapletenost normativne ureditve zadev s področja obrambe in zahtevnost slovenske koalicijsko-opozicijske aritmetike obenem.

Zato je pri tokratnih spremembah in dopolnitvah ZObr treba opozoriti, da bo s parcialno ureditvijo, dveh sicer perečih problemov (pomanjkanje pogodbenih vojakov in reševanje službe poklicnih vojakov po 45 letu), uspeh ali neuspeh sprememb merljiv šele čez nekaj let. Pri normiranju rešitev je treba posebej paziti na nekatera načela oziroma postulate profesionalne vojske, ki se izražajo v enakopravnosti pripadnikov, enaki dostopnosti do vojaške službe, enakosti spolov, izogibanju rešitev, ki omogočajo strokovno ali psihofizično diskriminacijo in zanemarjajo službene ocene, kot pomembnega in osrednjega notranjega mehanizma vojaške profesije pri tem.

Pomembno bi bilo premisliti tudi o očitku, da bodo ponujene rešitve le deloma učinkovite, saj se vojaška služba poklicnih vojakov za določen čas iz 45 let premika na 55 let in s tem v še bolj zahtevno obdobje človekovega poklicnega angažiranja. Obenem pa to predstavlja neke vrste unikum v rešitvah v drugih profesionalnih vojskah s katerimi sodelujemo oziroma smo v zavezništvu. Te v vojaškem sistemu namreč temeljijo na načelu uravnoveženja vhodov in izhodov, čemur so prilagojene tudi normativne rešitve, sistem novačenja in izhodov iz sistema ter pokojninsko varstvo.

Temeljna in po našem mnenju ključna zadeva slovenskega primera, ni le vprašanje sklepanja pogodb zaposlenih v vojski za nedoločen čas, ampak zagotovitev prehodov zaposlenih v obrambno-varnostnih strukturah med podsistemi v javnem sektorju. Ker to ni vzpostavljeno in dosedanje normativne rešitve ne delujejo, se namesto z uspešnimi in za državo ter obrambno-varnostne strukture racionalnimi rešitvami prehodov, soočamo z odhodi, ki jih težko ali sploh ne moremo nadomestiti. Gibljivost delovne sile zaradi funkcionalnih razlogov tako ni vprašljiva, ampak ni vzpostavljena v obliki, da bi vojaškim profesionalcem, ki služijo domovini, nudila ustrezen občutek socialne varnosti in tako imenovano službo za nedoločen čas oziroma do upokojitve.

Ugotavljamo, da se je MORS pri problematiki vojakov nad 45 let starosti predvsem koncentriralo na možnost nadaljevanja dela takšnih vojakov v obrambnem sistemu, tako v primerih, če ne bo možno razporediti takšnih vojakih izven MORS (kar je do sedaj že bila zakonska opcija), kot z odpiranjem novih delovnih mest. Za vojake je to seveda ugodna rešitev, kot tudi določba, da ne bodo prikrajšani pri plačilnih razredih v primeru prerazporejanja na druga delovna mesta. Opozorili pa bi, da pri takšnem načinu reševanja tega problema obstaja nevarnost nadaljnjega staranja vojske in posledično zmanjševanje učinkovitosti takšnih oboroženih sil. V Slovenski vojski namreč primanjkuje predvsem vojakov-bojevnikov, ponujena rešitev pa bo predvsem favorizirala specialiste, razporejanje na varnostne naloge ipd. Ali se bo s tem povečevala neenakopravnost in dostopnost do službe bo, kot smo že zapisali, bolj konkretno pokazala praksa čez nekaj let.

Pri pogodbenih rezervistih po našem mnenju brez stimuliranja tudi delodajalcev, da bolj naklonjeno gledajo na njihove delavce, ki bi morebiti bili pripravljeni sklepati

pogodbe za angažiranje tudi kot rezervni pripadniki vojske, ne bo dosežen optimalen učinek.

Verjamemo tudi, da sta MORS in GŠSV natančno preučila posledice ukrepov skrajševanja temeljnega vojaško-strokovnega usposabljanja (TVSU) in možnost podpisovanja pogodb samo za eno leto. Zaradi kvantitete (večjega števila vojakov) nikakor ne bi smeli uvajati rešitev, ki vodijo k potencialno manj izurjenim in manj uporabnim vojakom, kot to predvidevajo standardi znanj in usposobljenosti, ki jih imamo sedaj.

3. Sklep

ZSČ kot stanovska organizacija, ki spremlja dogajanje v Slovenski vojski in je tesno povezana z njo, poskuša po najboljših močeh podpirati rešitve, ki bodo našo vojsko naredile boljše in še bolj uporabno. ZSČ bo še naprej zagovarjala celovito prenovno obstoječega ZObr, saj je to eden od pogojev (poleg urejenega financiranja, krepitve voditeljstva itd.) za učinkovito vojsko in njen nadaljnji razvoj.

Ob robu tega pisanja moramo ponovno izraziti pričakovanje med nekdanjimi rezervnimi vojaškimi osebami, ki so se v osamosvojitveni vojni pred tremi desetletji leta 1991 borile in bile dejavne v krepitvi obrambne sposobnosti Republike Slovenije, da se pristopi k uresničitvi pobude za prevedbo vojaških činov in/ali izredna povišanja nekdanjih rezervnih pripadnikov obrambnih sil samostojne Republike Slovenije. Večina teh posameznikov ima uradno še vedno čine države proti kateri so se v agresiji na Slovenijo borili. Predlog je na MORS bil posredovan že 5. oktobra 2015.

Ljubljana, 15. julija 2020